

UNIVERSITETET I OSLO

ØKONOMISK INSTITUTT

Eksamen i: **ECON3610/4610 – Samfunnsøkonomisk lønnsomhet og økonomisk politikk**

Eksamensdag: Fredag 18. desember 2015

Sensur kunngjøres: 8. januar 2016

Tid for eksamen: kl. 14.30 – 17.30

Oppgavesettet er på 3 sider

Tillatte hjelpemidler:

- Ingen skrevne og trykte hjelpemidler – heller ikke kalkulator – er tillatt (bortsett fra dersom du har fått godkjent bruk av ordbok fra SV-fakultetet)

Eksamen blir vurdert etter ECTS-skalaen. A-F, der A er beste karakter og E er dårligste ståkarakter. F er ikke bestått.

Betrakt en lukket økonomi med to produksjonssektorer (bestående av mange like bedrifter) og en representativ konsument eller husholdningssektor.

Husholdningssektoren har en nyttefunksjon med standard egenskaper over to konsumvarer (c_1, c_2) , gitt ved $U(c_1, c_2)$.

Sektor 1 produserer en vare i mengde x_1 med en produktfunksjon $F(n_1, v_1)$, der n_1 er innsats av arbeidskraft og v_1 er vareinnsats. (Produktfunksjonen F antas å ha standard egenskaper.)

Sektor 2 produserer en annen vare i mengde x_2 med en produktfunksjon $G(n_2, v_2)$, som også har standard egenskaper, der n_2 er innsats av arbeidskraft og v_2 er vareinnsats. Arbeidskraften oppfattes som homogen. Vi har derfor at $n_1 + n_2 = n$, der n er samlet tilgang av arbeidskraft tilbudt av husholdningssektoren.

Produktmengden i sektor 1 anvendes dels til konsum i husholdningssektoren og dels som vareinnsats i sektor 2, slik at vi har $x_1 = c_1 + v_2$, med c_1 som

husholdningssektorens konsum av vare 1. Tilsvarende, blir produktmengden i sektor 2 anvendt dels til konsum i husholdningssektoren (c_2) og dels som vareinnsats i sektor 1 (v_1); dvs. vi har $x_2 = c_2 + v_1$. Vi tenker oss at samlet tilgang av arbeidskraft er gitt, slik at $n_1 + n_2 = \bar{n}$.

a) Anta først at vareinnsatsen i hver sektor er gitt, slik at vi nå har

$$x_1 = F(n_1, \bar{v}_1) = c_1 + \bar{v}_2 \text{ og } x_2 = G(n_2, \bar{v}_2) = c_2 + \bar{v}_1.$$

Gi en begrunnelse for hvorfor den allokering som maksimerer $U(c_1, c_2)$, gitt de to

produktfunksjonene og den gitte tilgangen av arbeidskraft, må oppfylle

$$\text{betingelsen } \frac{\frac{\partial U(c_1, c_2)}{\partial c_1}}{\frac{\partial U(c_1, c_2)}{\partial c_2}} = \frac{\frac{\partial G(n_2, \bar{v}_2)}{\partial n_2}}{\frac{\partial F(n_1, \bar{v}_1)}{\partial n_1}}. \text{ Illustrer løsningen.}$$

- b) Anta nå at konsumet av vare 2 er «låst fast»; dvs. $c_2 = \bar{c}_2$, samtidig som de to vareinnsatsene er variable. Du skal bestemme den allokering som maksimerer konsumet av vare 1, $c_1 = F(n_1, v_1) - v_2$, gitt at $v_1 = G(n_2, v_2) - \bar{c}_2$, og med gitt tilgang av arbeidskraft. Forklar hvilke avveininger som vil ligge bak denne maksimeringen og vis at denne allokeringen må oppfylle betingelsene

$$\frac{\frac{\partial G}{\partial n_2}}{\frac{\partial F}{\partial n_1}} = \frac{1}{\frac{\partial F}{\partial v_1}} = \frac{\partial G}{\partial v_2}. \text{ Gi en tolkning og forklaring av disse betingelsene.}$$

- c) Du er nå, som samfunnsplanlegger, satt til å velge den allokering som maksimerer $U(c_1, c_2)$ gitt $x_1 = F(n_1, v_1) = c_1 + v_2$ og $x_2 = G(n_2, v_2) = c_2 + v_1$, samt at $n_1 + n_2 = \bar{n}$, med (v_1, v_2) igjen som variable. Hvilke nye avveininger, utover dem som allerede er gjort i punktene a og b, må nå gjøres?
- d) Begrunn og vis at vi kan skrive optimumsbetingelsene fra punkt c som

$$\frac{\frac{\partial U}{\partial c_1}}{\frac{\partial U}{\partial c_2}} = \frac{\frac{\partial G}{\partial n_2}}{\frac{\partial F}{\partial n_1}} = \frac{1}{\frac{\partial F}{\partial v_1}} = \frac{\partial G}{\partial v_2}.$$

- e) Forklar kort hvordan denne allokeringen kan realiseres som en markedsliekevekt der alle aktører opptrer som prisfaste kvantumstilpassere, med en nyttemaksimerende husholdningssektor og profittmaksimerende bedrifter som eies av husholdningssektoren.
- f) Vi innfører en offentlig sektor som ønsker å bruke en viss mengde arbeidskraft. I en nytte-kostnadsanalyse drøftes den samfunnsøkonomiske kostnaden ved at det offentlige legger beslag på en liten mengde arbeidskraft. Hvordan vil du beregne denne kostnaden?
- g) Anta nå at finansieringen av det offentlige tiltaket skjer ved at det legges en skatt på forbruket av vare 1 med t per enhet. Er dette en vridende skatt? Begrunn svaret.

La oss nå se bort fra at det offentlige bruker ressurser (slik som i punktene f og g). Vi skal tenke oss at produksjonsmulighetene i sektor 2 påvirkes *positivt* av

produktmengden i sektor 1, slik at vi nå har at $x_2 = g(n_2, v_2; x_1)$, der $\frac{\partial g}{\partial x_1} > 0$. For

øvrig har vi de samme sammenhengene som tidligere i punkt c.

- h) Vis at i dette tilfellet kan den optimale allokeringen beskrives ved følgende sett av marginalbetingelser:

$$\frac{\frac{\partial U}{\partial c_1}}{\frac{\partial U}{\partial c_2}} = \frac{\frac{\partial g}{\partial n_2}}{\frac{\partial F}{\partial n_1}} - \frac{\frac{\partial g}{\partial x_1}}{\frac{\partial F}{\partial v_1}} = \frac{1}{\frac{\partial F}{\partial v_1}} - \frac{\frac{\partial g}{\partial x_1}}{\frac{\partial F}{\partial v_1}} = \frac{\partial g}{\partial v_2}. \text{ Gi en tolkning av de ulike}$$

avveiningene som ligger bak disse betingelsene.

- i) Skisser kort hva det offentlige kan gjøre for å få realisert denne optimale allokeringen som en markedslikevekt.